

1917, 13 lutego, Warszawa - List do Ernesta Artura Habichta w Wiedniu.

Warszawa, 13 II [1]917 r.

Wielmożny Panie!

List Pana otrzymałem i spieszę wyrazić serdeczne podziękowanie za wiadomości i dane przez Pana udzielone.

Sytuacja u nas dotąd niestety bez zmiany! To znaczy, wszystko jest właściwie w zawieszeniu, wszystko niepewne swego losu i przyszłości, bodajby najbliższej. Jeszcze raz pozwolę sobie wyrazić zdanie, że dotąd nie widzę ze strony państwa austro-węgierskiego działania i postawy, która stworzyłaby naturalne oparcie dla nas. Taką postawą byłoby, powtarzam, uznanie aktu 5 listopada i wyciągnięcie zeń konsekwencji zarówno w dziedzinie cywilnej i wojskowej. Takie stanowisko, jak sądzę, bardzo szybko doprowadzić by musiało do daleko idącego wzajemnego wspierania się we wszystkich sprawach, gdyż wszystkie dane i natura rzeczy do tego właśnie rozstrzygnięcia skłaniać muszą. Przeszkodą zawsze jest i pozostaje dwuznaczność polityki austriackiej względem nowotworzącej się państwowości polskiej, dwuznaczność tak daleko idąca, że wielu skądinąd przyjaciół Austrii jest odrzucana w stronę Niemców, gdyż ci wyraźniej stają na gruncie tworzenia państwa polskiego.

W sprawie jeńców, niestety nic pomyślnego donieść nie mogę. Jest ona tak integralnie związana ze sprawą w ogóle wojska polskiego i sprawą powagi i znaczenia Rady Stanu, że bez rozstrzygnięcia tych zasadniczych spraw trudno przystąpić do jakiegokolwiek polityki i prób rozwiązywania spraw, które są pochodnymi pierwszej. Bez podstawy trudno budować. Naturalnie, że przy każdej okazji poruszać będę sprawy, drogie dla Pana, a nie mniej mnie obchodzące.

Jeszcze raz dziękuję za list i proszę nie zapominać o mnie. I przy rzeczach, jakie się zdarzą, zawiadamiać mnie o sprawach zachodzących w Wiedniu. Będę niezmiernie wdzięczny Panu za to, Panie Erneście.

Proszę przyjąć zapewnienie wysokiego szacunku i poważania, z jaki pozostaję.

J[ózef] Piłsudski

Kopia przez kalkę, rękopis atramentem.

ЦХИДК, Instytut Józefa Piłsudskiego w Warszawie, sygn. 483-1-266, k. 175-176. List odbity na dwóch luźnych stronach nieznanego kopiału korespondencyjnego (zachowany nadruk pierwotnej numeracji stron - "636"). W załączeniu kartka z notatką, pisaną ręką Wandy Kiedrzyńskiej (k. 174): "Pismo J[ózefa] Piłsudskiego do Michałowskiego (?) z 13 II [19]17. (Kopia kalkowa oryginaln[ego] pisma J. Piłsudskiego. Dopisek ołówk[iem] czerw[onym] M[ichała] Sokolnick[iego]). Dopisku ołówkowego Michała Sokolnickiego nie odczytano. Oryginału nie znaleziono.